

IMAGINEA MARI UNIRI REFLECTATĂ ÎN PUBLICISTICA PREOTULUI BĂNĂȚEAN MELENTIE ȘORA

Ierom. drd. Maxim Morariu

THE IMAGE OF THE GREAT UNION REFLECTED IN THE JOURNALISM OF BANAT PRIEST MELENTIE ȘORA

Abstract. Important personality from Banat space, Melentie Șora was unfortunately not enough emphasized until now by the historiographical or theological research. His activity as a writer, preacher or cultural militant for Romanians were insufficient presented up to this moment by the researchers. Therefore, in this research we will try to see how it is reflected the image of the Great Union in his publications. We will investigate there his articles from journals like: *Mitropolia Banatului* (Timișoara), *Duh și Adevăr* (Timișoara) or *Biserica și școala* (Arad). Here, in these Church publications, we wrote a lot studies, preaches and articles on different topics. In these texts, he speaks also about the Great Union and its relevance for Romanian people. We will also try shortly to present his life and activity and to link it with his conception.

Keywords: Great Union, *Mitropolia Banatului*, *Duh și Adevăr*, *Biserica și școala*, Timișoara, priesthood.

1. Introducere

În ciuda importanței lui pentru peisajul eclesiastic, cel literar și cel cultural românesc și a activității lui publicistice bogate, materializată în paginile unor lucrări precum *Carnetul unui preot dela sate*¹, părintele Meletie Șora nu a fost încă suficient valorificat de cercetarea istoriografică contemporană. Volume precum cel editat de părintele Pavel Vesa, care conțin documente privitoare la personalități importante din spațiul bănățean², cuprind și texte ce poartă

¹ Melentie Șora (Tie Flaviu), *Carnetul unui preot dela sate*, col. „Biblioteca Semănătorul“, vol. 141, Editura Librăriei Diecezane, Arad, 1925.

² Pavel Vesa, *Protopop dr. Gheorghe Ciuhandu (1875-1947)*, Editura Arhiepiscopiei Aradului, Arad, 2011, pp. 598-600.

semnătura lui, iar anumite articole precum cel al lui M. B. Ruscanu³ sau rubrici de dicționar,⁴ îi evocă personalitatea. Cu toate acestea, o monografie amplă care să-i fie dedicată, o reeditare a unora dintre operele sale, sau o antologizare a publicisticii sale revuistice, cu precădere a celei cu caracter omiletic, de o reală valoare și astăzi, se lasă încă așteptată.

În acest context, cercetarea de față, care se dorește parte a unui proces mai amplu de restituire biobibliografică, își propune să aducă în atenție modul în care se reflectă imaginea Marii Uniri în publicistica clericului și cărturarului bănățean. Importante sunt, cu precădere predicile publicate de el în perioada interbelică, în care sentimentul național se cerea parcă reîmprospătat, iar ideea de jertfă ce a stat la baza lui și a Marii Uniri, se cerea readusă în atenție. Din dorința de a plasa ideile sale în legătură cu cel care le emite, vom realiza de asemenea un scurt excurs biografic și câteva informații cu privire la publicistica lui.

2. Preotul Melentie Șora (1889-1947) – scurtă biobibliografie

Născut la data de 26 ianuarie 1889 în satul Feneriș din județul Bihor⁵, vitorul cleric va studia la prestigiosul Gimnaziu românesc din Beiuș, pe care-l va absolvi în anul 1909, apoi la Institutul Teologic din Arad între anii 1909 și 1912, iar ulterior, la Facultatea de Filosofie a Universității din Budapesta între anii 1912-1913⁶ și la Universitatea Clujeană între anii 1919-1921).⁷ Va păstori, între anii 1914 și 1918 în Ianova, apoi, între 1918-1926 la Izvin,⁸ iar ulterior, până la decesul survenit la 15 octombrie 1956, în parohia Timișoara Fabric.⁹

Activitatea sa pastorală a fost dublată de cea didactică, fiind profesor de religie la școala normală de băieți din Timișoara între 1924 și 1940, de cea administrativ-bisericească, ca protopop, din 1940, sau președinte al Asociației Clerului „Andrei Șaguna” din Eparhia Aradului din 1930, de cea de militant cultural și membru al mai multor asociații culturale,¹⁰ dar și de cea publicistică. Un loc aparte aici îl ocupă, pe lângă publicarea mai multor broșuri, și înființarea

³ M. B. Ruscanu, „Preotul scriitor Melentie Șora (1889-1956)”, în *Mitropolia Banatului*, XXXVI (1986), nr. 5, p. 89-94.

⁴ Mircea Păcurariu, *Dicționarul Teologilor Români*, Editura Univers Enciclopedic, București, 1996, p. 442.

⁵ Mircea Păcurariu, *Dicționarul Teologilor Români*, p. 442; M. B. Ruscanu, „Preotul scriitor Melentie Șora (1889-1956)”, p. 89.

⁶ ***, „+Protopopul Melentie Șora”, în *Mitropolia Banatului*, nr. VI (1956), nr. 10-12, p. 195

⁷ . Mircea Păcurariu, *Dicționarul Teologilor Români*, p. 442; M. B. Ruscanu, „Preotul scriitor Melentie Șora (1889-1956)”, p. 90.

⁸ Mircea Păcurariu, *Dicționarul Teologilor Români*, p. 442; ***, „+Protopopul Melentie Șora”, p. 195

⁹ . Mircea Păcurariu, *Dicționarul Teologilor Români*, p. 442.

¹⁰ *Ibidem*, p. 442.

revistei *Duh și adevăr*¹¹, un organ publicistic omiletic, care va funcționa între anii 1941-1949. Protoiereul se va alătura acestei inițiative editoriale încă de la început, subscriind idealurilor ei, exprimate atât de frumos de Ștefan Cioroianu în primul număr al ei, unde acesta arăta că:

„Revista de față, pe care o întemeiem, cu ajutorul lui Dumnezeu și cu concursul oamenilor de bine, își propune o singură țintă: să examineze cu frica de Dumnezeu și cu iubire curată față de aproapele cât de departe sau de aproape cad de adevăratul creștinism, faptele fiilor Bisericii noastre strămoșești“.¹²

În cadrul ei, va semna în nume propriu între anii 1941-1946, 23 de predici¹³, și alte câteva texte sub pseudonimele Tie Flaviu, Serafim, sau cu inițialele M. Ș.¹⁴ În plus, va mai publica de asemenea mai multe texte în periodice precum

¹¹ Valentin Bugariu, *Biserică și Presă în Banat*, Editura Sitech, Craiova, 2015, p. 31.

¹² Ștefan Cioroianu, „Prima brazdă“, în *Duh și adevăr – organ omiletic al preoției din Eparhia Ortodoxă Română a Timișorii*, I (1941), nr. 1, p. 2.

¹³ Respectiv: Melentie Șora, „Puterea rugăciunii“, în *Duh și adevăr – organ omiletic al preoției din Eparhia Ortodoxă Română a Timișorii*, I (1941), nr. 1, pp. 23-28; Idem, „Legătura sfântă“, în *Duh și adevăr*, I (1941), nr. 2, pp. 29-30; Idem, „„Iubiți pe vrăjmașii voștri“, în *Duh și adevăr*, I (1941), nr. 3-4, pp. 35-39; Idem, „Mergând învățați“, în *Duh și adevăr*, I (1941), nr. 5-6, pp. 30-36; Idem, „Mărire Ție Doamne, că m-ai învrednicit“, în *Duh și adevăr*, II (1942), nr. 1-2, pp. 64-66; Idem, „Suprema jertfă mântuitoare“, în *Duh și adevăr*, II (1942), nr. 3-4, pp. 43-45; Idem, „Chemarea sfântă“, în *Duh și adevăr*, II (1942), nr. 5-6, pp. 46-49; Idem, „În drum spre școală“, în *Duh și adevăr*, II (1942), nr. 7-9, pp. 57-59; Idem, „Tănărul, ție grăiesc: școală-te“, în *Duh și adevăr*, II (1942), nr. 10-12, pp.8-11; Idem, „„În prag de An nou“, în *Duh și adevăr*, III (1943), nr. 1-3, pp. 3-5; Idem, „Erou al patriei“, în *Duh și adevăr*, III (1943), nr. 4-6, pp. 13-15; Idem, „Pentru neam și țară“, în *Duh și adevăr*, III (1943), nr. 7-9, pp. 50-52; Idem, „În duhul lui Hristos“, în *Duh și adevăr*, III (1943), nr. 10-12, pp. 17-20; Idem, „Apostolie, în *Duh și adevăr*, IV (1944), nr. 4-6, pp. 88-90; Idem, „Mama“, în *Duh și adevăr*, IV (1944), nr. 7-9, pp. 53-57; Idem, „Moaștele sfinte“, în *Duh și adevăr*, IV (1944), nr. 10-12, pp. 22-25; Idem, „Preoția“, în *Duh și adevăr*, V (1945), nr. 1-3, pp. 25-27; Idem, „Învierea sufletească, în *Duh și adevăr*, V (1945), nr. 4-6, pp. 6-8; Idem, „Vedeți...“, în *Duh și adevăr*, V (1945), nr. 7-9, pp. 43-46; Idem, „Tăria Bisericii“, în *Duh și adevăr*, V (1945), nr. 10-12, pp. 79-82; Idem, „Crucea, întărirea credincioșilor“, în *Duh și adevăr*, VI (1946), nr. 1-3, pp. 85-87; Idem, „Pr. Dr. Ștefan Selvoacă, predicator catedral și asistent universitar, POPASURI DUHOVNICEȘTI“, în *Duh și adevăr*, VI (1946), nr. 1-3, pp. 99-101; Idem, „Bucuria cea mare“, în *Duh și adevăr*, VI (1946), nr. 10-12, pp. 78-81.

¹⁴ Respectiv: T. F., „Ești pregătit“, în *Duh și adevăr*, I (1941), nr. 3-4, p. 51; M. Ș. „Și va naște fiu“, în *Duh și adevăr*, I (1941), nr. 5-6, pp. 49-51; Tie Flaviu, „Grija de suflet“, în *Duh și adevăr*, I (1941), nr. 5-6, pp. 22-24. M. Ș., „Bucură-te ceea ce ești plină de dar“, în *Duh și adevăr*, II (1942), nr. 7-9, pp. 55-57; Tie Flaviu, „Pacea sufletească“, în *Duh și adevăr*, IV (1944), nr. 10-12, pp. 97-98; Tie Flaviu, „Crucea Tale ne închinăm...“, în *Duh și adevăr*, IV (1944), nr. 7-9, pp. 85-88; Serafim, „Rugăciune și post“, în *Duh și adevăr*, I (1941), nr. 2, pp. 17-19; Serafim, „Împărate ceresc... vino și te sălășluiește întru noi“, în *Duh și adevăr*, I (1941), nr. 3-4, pp. 12-15; Idem, „Ascultă fiică și vezi și pleacă urchea ta“, în *Duh și adevăr*, I (1941), nr. 5-6, pp. 19-22; Idem, „Cercetarea Bisericii“, în *Duh și adevăr*, II (1942), nr. 1-2, pp. 32-35; Idem, „Comportarea în biserică“, în *Duh și adevăr*, III (1943), nr. 1-3, pp. 41-44; Idem, „Pace vouă“, în *Duh și adevăr*, III (1943), nr. 4-6, pp. 37-40; Idem, „Puterea rugăciunii“, în *Duh și adevăr*, III (1943), nr. 7-9, pp. 24-27; Idem, „Invidia“, în *Duh și adevăr*, III (1943), nr. 10-12, pp. 49-51; Idem, „Cina Domnului“, în *Duh și adevăr*, IV (1944), nr. 10-12, pp. 87-89; Idem, „Mai multă credință“, în *Duh și adevăr*, IV (1944), nr. 7-9, pp. 18-21.

*Mitropolia Banatului*¹⁵, sau *Biserica și școala* de la Arad¹⁶, dar și în alte perioade.¹⁷ Activitatea lui publicistică subsumează cu precădere predici și cateheze, poeme, încercări literare, recenzii și prezentări de carte, cronici de evenimente sau cercetări teologice.

În cadrul cuvintelor rostite sau publicate, el a accentuat întotdeauna importanța sentimentului național și a conștientizării lui și necesitatea colaborării dintre biserică și stat în cadrul activităților social-culturale și educative.

3. Imaginea Marii Uniri reflectată în publicistica preotului bănățean Melentie Șora

După cum am arătat deja, predicile și catehezele ocupă cea mai mare parte a publicisticii părintelui Melentie. Aceasta nu înseamnă însă că protopopul bănățean nu a desfășurat și o amplă activitate culturală în alte domenii, ce se ramifică dinspre cel filologic înspre cel juridic¹⁸ sau filosofic. Toate aceste

¹⁵ Cf. Florin Dobrei, *Revista Teologică „Altarul (Mitropolia) Banatului (1944-1947; 1951-2011) – repere monografice*, Academia Română – Centrul de Studii Transilvane / Editura „Învierea” a Mitropoliei Banatului, Cluj-Napoca / Timișoara, 2013, p. 260. Este vorba despre: Melentie Șora, „Icon. Stavr. Dr. Gheorghe Cotoșman, *Viața Sf. Iosif cel Nou, Mitropolitul Timișorii și a toată Țara Banatului (1650-1656)*, Timișoara, 1956, 152 p.”, în *Mitropolia Banatului*, nr. VI (1956), nr. 10-12, pp. 200-202; Idem, Melentie Șora, „Vindecarea slăbănogului din Capernaum. Duminica a XXIV-a după Rusalii, în *Mitropolia Banatului*, II (1952), nr. 5-6, pp. 690-691; Idem, La Duminica a VI-a după Rusalii”, în *Mitropolia Banatului*, II (1952), nr. 1, pp. 34-36; Idem, „Vindecarea slugii sutașului. Duminica a IV-a după Rusalii”, în *Mitropolia Banatului*, VI (1956), nr. 7-9, pp. 139-140; Idem, „Vindecarea slugii sutașului. Duminica a IV-a după Rusalii”, în *Mitropolia Banatului*, VI (1956), nr. 7-9, pp. 139-140; Idem, „Pace și prietenie”, în *Mitropolia Banatului*, III (1953), nr. 10-12, pp. 15-18; Idem, „Concert religios. Impresii”, în *Mitropolia Banatului*, VI (1956), nr. 10-12, pp. 198-199.

¹⁶ Melentie Șora, „Predică”, în *Biserica și școala*, anul XLIX, 10 Mai, nr. 19, Arad, 1925, p. 8; Idem, „O primejdie națională”, în *Biserica și școala*, anul XLIX, nr. 47, 22 Noembrie, Arad, 1925, p. 6; Idem, „Cuvânt către personalul C. F. R. din Regionala V. Timișoara”, în *Biserica și școala*, anul XLVIII, nr. 3, 14/27 Ianuarie, Arad, 1924, pp. 6-8; Idem, „Misiune evanghelică...? Reflexii”, în *Biserica și școala*, anul XLVIII, nr. 4, 21 Ianuarie (3 Februarie), Arad, 1924, p. 4; Idem, Sfințirea bisericii. Desvelirea monumentului pentru eroi și a unei plăci comemorative în comuna Izvin”, în *Biserica și școala*, anul XLVIII, nr. 39, 22 Septembrie (5 Octombrie), Arad, 1924, p. 4; Idem, „Parohie ortodoxă română în Recaș”, în *Biserica și școala*, anul XLVII, nr. 31, 30 Iulie (12 August), Arad, 1923, pp. 1-2; Idem, „Misiunea evanghelică...?”, în *Biserica și școala*, anul XLVII, nr. 49, 3/16 Decembrie, Arad, 1923, pp. 2-3; Tie Flaviu, „Propagandă evanghelică”, în *Biserica și școala*, anul XLIX, nr. 3, 18 Ianuarie, Arad, 1925, pp. 6-7; Idem, „Cuvântare pentru încheierea anului școlar”, în *Biserica și școala*, anul XLIX, nr. 27, 5 Iulie, Arad, 1925, pp. 3-4; Idem, „Lucruri din Banat”, în *Biserica și școala*, anul XLIX, nr. 28, 12 Iulie, Arad, 1925, pp. 7-8; Idem, „In luptă cu beția (Pomana)”, în *Biserica și școala*, anul XLIX, nr. 39, 27 Septembrie, Arad, 1925, pp. 5-6.

¹⁷ Precum: Melentie Șora, „Petru Vancu, Monografia comunei Măderat (sau anticipare românească a ceretărilor școlii de sociologie de la București), în *Revista Institutului Social Banat-Crișana*, V (1937), nr. 19-20, p. 66.

¹⁸ De altfel, în perioada celui de-al doilea război mondial, s-a remarcat printr-o serie de memorii adresate statului român în legătură cu chestiunea Ardealului de Nord, dar și cu alte chestiuni curente. Cf. Carmen Albert, „The portrait of a sociologist advocate”, în *Analele Banatului, Seria Istorie*, XX (2012), p. 326.

aspecte dau valoare perenă contribuţiilor sale şi le fac să fie importante chiar şi la peste şapte decenii de la plecarea sa la Domnul.

În cadrul cuvintelor sale, cele mai multe referiri la Marea Unire şi importanţa ei se petrec în timpul celui de-al doilea război mondial, ele fiind corelate cu contextul şi situaţia vremii. Astfel, de exemplu, în anul 1941 va participa la festivitatea de primire la Timişoara a eroilor răniţi alături de protopopul Virgil Popovici, vorbind acestora şi amintindu-le despre jertfa înaintaşilor pentru realizarea Marii Uniri, dar şi despre rolul lor în continuarea aceluia ideal nobil şi perpetuarea principiilor lui fundamentale.¹⁹ Acelaşi context belic va fi cel care îl va determina să rostească cuvinte de încurajare pentru mamele care şi-au pierdut copii pe front. Iată un astfel de exemplu:

„Acel Hristos, care s-a apropiat de mama tânărului din Evanghelie, se apropie azi de toate mamele cernite, care-şi plâng pe scumpii lor fii, căzuţi departe de braţele lor, în vuietul năprasnic al luptei, ce se dă pentru credinţă şi neam. Tuturora le zice: Nu plângeţi!”²⁰

Cuvintele lui vor fi, şi atunci, ca şi în alte contexte, însoţite de referiri la evenimentele din prima conflagraţie mondială, la suferinţa pe care a adus-o ea, dar şi la modul în care, s-a finalizat prin realizarea idealurilor de veacuri al poporului român, protopopul fiind mereu atent la aspectele ce ţineau de sensibilitatea auditoriului şi îi stimulau sentimentele patriotice, făcându-l în acelaşi timp să mai uite de greutăţile pricinuite de conflagraţie. Astfel de gânduri legate de eroismul celor care au luptat în Primul Război Mondial²¹ sau au contribuit la realizarea Marii Uniri se vor regăsi atât în cuvintele pe care el le va dedica eroilor patriei, sau în exhortaţiile în cadrul cărora va lauda isprăvile tinerilor de pe front şi va face aluzii la evenimentul Unirii şi contribuţia regalităţii la realizarea lui.²²

De cele mai multe ori, predicile lui Melentie Şora ce conţin referiri la Unire şi importanţa ei sunt legate de ideea de jertfă şi de faptul că *la noblesse oblige*. Aceasta îi ajută să contextualizeze mesajul şi să se folosească de reperele istorice pentru a arăta valoarea lor şi a-i motiva pe cei care îl ascultă să fie la înălţimea strămoşilor. Aşa face, de exemplu într-o predică rostită în anul 1941 la sărbătoarea Sfântului Ilie, intitulată *Puterea rugăciunii*:

„Pilda jertfei lor să rămână şi pentru noi un permanent stimul pentru dragostea de Ţară şi Neam. Căci saltul material în văzduh nu este decât o indicaţie pentru un credincios care doreşte o adevărată înălţare, şi anume cea sufltească,

¹⁹ *** „Ecouri», în *Duh şi adevăr*; I (1941), nr. 3-4, p. 55

²⁰ Melentie Şora, „Tânărul, ţie grăiesc: scoală-te“, p. 9.

²¹ Idem, „Erou al patriei“, pp. 13-15; Idem, „Pentru neam şi ţară“, pp. 50-52.

²² „Niciodată n-am simţit însă şi n-am putut trăi în așa măsură avântul tineresc, focul sacru, primăvăratec, care poate încălzi şi înlăsa sufletul unui om, ca şi azi, când parca aud cadenţa marşului tineresc al fiilor ţării, defilând în faţa umbrei lui Ştefan cel Mare, a lui Mihai Viteazul, în faţa M. Sale Regelui Mihai I şi a Conducătorului Statului, spre graniţele românismului.“ Idem, „În duhul lui Hristos“, p. 17.

spre care suntem datori să ne străduim prin purificarea vieții noastre și sincera noastră năzuință spre desăvârșirea morală.

În ziua când Biserica prăznuiește minunata pildă de luptă și viață curată a profetului Ilie și când, alături se evocă jertfa eroilor aviatori, rugăm pe bunul Dumnezeu să ne dea și nouă tăria sufletească spre bine și a rămâne statornici în lupta cea bună pentru Hristos și pildă bună în frământările vieții și în fața ispitelor, pentru binele și mântuirea noastră și binele Țării. Atunci vom avea dreptul să nădăjduim, că și... noi ne vom înălța. Amin.²³

Protopopul nu uită de asemenea să evidențieze, atunci când are ocazia, contribuția Bisericii la conservarea ființei etnice a neamului, arătând, atunci când este cazul, cum aceasta a pregătit unirea cu multe secole în urmă, prin faptul că a conservat ființa etnică a poporului român și a creat contextul în care să se poată realiza evenimentele din 1918:

„Și dacă în trecut, prin valorile vremurilor de urgie s-a păstrat în naia bisericii²⁴ nu numai sufletul creștinesc, ci însăși ființa etnică a neamului și s-a menținut ca într-o cetate inexpugnabilă, azi sf[ânta] Biserică ridică farul luminător al adevărilor creștine mântuitoare, pentru toți aceia care oarbesc încă în labirintul rătăcirilor sufletești și a[1] uitării de Dumnezeu. Sfânta Biserică, după eternele principii de sociologie creștină, propagă iubirea între frați – condiție elementară a progresului -, învață curățenia sufletească, stimulează simțul de jertfă, de cumpăt, de cruțare, simțul de muncă, de înfrânare, tot atâtea recerinte primordiale pentru dobândirea acelei atmosfere calde, senine, pe care o dorește inima noastră și care ne dă fărâma de mulțumire de noi înșine și de ceea ce ne înconjoară, atât în căminul familial, cât și în viața socială.”²⁵

În alte situații, chiar dacă nu face referiri la evenimentul unirii, ci doar la lupta de pe front și jertfele pe care le cere acesta, precum în cazul unei predici de la începutul anului școlar din anul 1942,²⁶ el lasă totuși să se întrevadă accentele ideilor despre care am vorbit mai sus. În viziunea lui, triumful românimii este triumful creștinismului, după cum reiese din paginile unui cuvânt în care arată că:

²³ Idem, „Puterea rugăciunii”, p. 28.

²⁴ Formulare arhaică. A se citi „în naosul bisericii” (n. n.).

²⁵ Idem, „Mărire Ție Doamne, că m-ai învrednicit”, p. 64. În alt loc, el spune: „Biserica românească a îndeplinit marele rol, ca pe lângă mântuirea sufletească, să dea și conștiința de neam fiilor ei. Marele merit îl are preoțimea, care s-a dovedit una cu fiii ei sufletești. Pentru aceasta, ei binemerită din partea acestora. De aceea, astăzi, când Sfânta Biserică prăznuiește momentul când Iisus Hristos și-a ales învățăceii săi, noi cu gândul la marea lor misiune realizată în lume, precum și la lucrarea de mântuire sufletească, de trezire și menținere a conștiinței de neam, să cinstim sincer această apostolie și să ne năzuim cu toții a le da sprijin în munca de luminare, îndeplinită în mijlocul credincioșilor lor.” Idem, „Chemarea sfântă”, p. 49.

²⁶ „Pentru a putea răspunde cu conștiinciozitate acestor îndatoriri, se cere de la noi multă și neîntreruptă muncă și grijă de suflete. Jertfa de sânge a fraților noștri de pe fronturi, eforturile supreme, depuse de ei pentru noi și siguranța vieții noastre, fapt pe care noi n-avem nici o clipă dreptul să-l uităm, ne dau îndemn și ne obligă să punem tot sufletul nostru, toată dragostea noastră, într-o împlinirea îndatoririlor noastre.” Idem, „În drum spre școală”, p. 59.

„Tineretul neamului nostru a fost totdeauna în luptă cu cei ce au prigonit Crucea și au îndrăznit nebuna încercare de a alunga pe Dumnezeu din inimi. El luptă și sângerează și azi sub steagul lui Hristos.”²⁷

În viziunea lui, idealul național și slujirea lui presupune eroism, iar ideea de erou este indisociabilă legată de sfințenie.²⁸ De aceea, în anumite cuvinte dedicate acestui subiect, îi numește pe ei eroi:

„Cei ce s-au jertfit pentru idealuri atât de înălțătoare cum sunt acelea, pe care le reprezintă Sfânta Cruce și tricolorul național, trec în rândurile mușnicilor neamului. Eroii nici nu se pot concepe, decât în analogie cu sfinții (*Biserica și Școala*, 6/1943). Eroiii s-au sfârșit din viața lor pentru patria lor, în care știau că se află cei scumpi ai lor, pământul nașterii lor, leagănul vieții lor. Ei s-au jertfit pentru Hristos și Biserica strămoșească.”²⁹

Observăm așadar că, idealul național și Marea Unire se regăsesc, fie în mod explicit, fie mai voalat, în paginile textelor cu conținut omiletic ce poartă semnătura părintelui Melentie Şora.

4. Concluzii

După cum am văzut, părintele pomenit înțelege semnificația momentului petrecut în anul 1918, jertfele ce au stat la baza lui și faptul că acesta obligă generațiile viitoare să îl cunoască, respecte și să fie la înălțimea înaintașilor, pentru a continua idealul lor. Faptul că referirile la el sunt destul de puține și adesea transpuse din paginile unor fragmente în care se vorbește despre eroi, război sau jertfă sau despre importanța Bisericii în istoria națională, se datorează pe de-o parte orientării tematice a textelor sale (care se constituie ca modele de predici sau imortalizări ale unor cuvinte rostite cu prilejul unor anumite evenimente religioase, liturgice, sociale sau cu caracter pastoral), iar pe de altă parte, contextului în care au fost rostite, care rechemă mai degrabă decât lecții de istorie, cuvinte de îmbărbătare sau mesaje cu conținut moral, decât lecții de istorie sau teologie.

Datorită modului în care știe să își structureze cuvintele, îmbinând istoria cu teologia și cu viața practică, materialele protopopului bănăţean rămân, și în ceea ce privește tematica investigată, ca de altfel și în ceea ce privește alte aspecte, marcate de o dimensiune de-a dreptul perenă, care le face să fie nu doar interesante, ci și actuale din multe puncte de vedere și astăzi. De aceea, el se cere redescoperit și restituit deopotrivă spațiului teologic, cât și celui literar sau istoric.

²⁷ Idem, „Tânărul, ție grăiesc: școală-te“, p. 10.

²⁸ Idem, „Erou al patriei“, p. 11.

²⁹ Ibidem, p. 13.